

Lokvanj ali beli plučnik.

Ni je skoraj rastline, ki bi imela pri različnih narodih toliko čarobnih pripovedek, kakor je lokvanj ali beli plučnik (*Seerose*; *Nymphaea alba*). Ta rastlina ima dolgo, debelo, v blatu plazečo se korenino, iz katere izvirajo na dolgih peceljnih vrhu vode plavajoči beli in pri-

jetno dehteči cveti. Stara pravljica pripoveduje, da je lokvanj povodna deklica, ki se je v to cvetico spremenila. O pólunoči pleše kot bela Vila na vodnej površini, a pod širokimi listi te rastline tiči povodna deklica. Listi so Vilam in drugim povodnim duhovom ladjice in mostovi, na katerih se po noči vozijo, kadar luna sije. Zato se ljudjé te cvetice, da-si je zelo prijetna, vendar nekako bojé, kakor da bi bila kaka čarovnica. To menda najbolj zaradi tega, ker jih je užé mnogo utonilo, ki so šli v vodo po to cvetico, ali so se pa v njene dolge peceljne také zapleli, da niso več mogli iz vode, ter so se potem pod vodo zadušili. Zatorej so se te cvetice povsod ljudjé izogibali ter so posebno otroke svarili pred njo. V basnoslovji se celó pripoveduje, da je jeden hudobnih duhov dan in noč čuval cvet in seme te rastline, ter je bilo sila težavno dobiti cvet ali pa seme od nje. Kdor je hotel kaj tacega imeti, moral je rastlino najpred prav prijazno nagovoriti, in še le potem z lastno roko cvet utrgati. Gorje tistemu, ki bi bil cvet z nožem odrezal; kri bi bila pritekla iz rastlininega stebela in predrznež, ki bi bil kaj tacega storil, ne bil bi imel več mirú; strašne sanje bi ga bile vznemirovale in razburjeni vodni duhovi, bi mu ne bili dali mirú ves čas njegovega življenja. — Še marsikaj družega se pripoveduje o tej čudnej rastlini, kar pa se vé da ni, da bi se verjelo, ker vse to, kar se o njej pripoveduje, so le bajke ali pravljice, ki nimajo resnice v sebi.

Lokvanj cvetè od junija do avgusta meseca in je prava lepota naših domačih jezer in ribnjakov; sadé ga tudi mnogokrat v vrtné vodnjake. V novejšem času je po pravici imeniten postal neki velikanski lokvanj, ki raste v velikih rekah južne Amerike. Botaniško imé mu je *Victória Régia*. To čudno rastlino so vsadili užé v več krajih v Evropi in jo tudi spravili v cvet. Pri tem se je pokazalo, da potrebuje le malo mesecev, da popolnem doraste, cvetè in plod rodi, da-si je velikanska.

— 4 —